

9

ČERVEN
2023

INISI

INTERNETOVÝ NEWSLETTER INOVACÍ V SOCIÁLNÍM ZAČLEŇOVÁNÍ



VYDÁVÁ ODBOR PRO
SOCIÁLNÍ ZAČLEŇOVÁNÍ
MMR (AGENTURA)



Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost



Agentura
pro sociální začleňování



MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost v rámci projektu „Agentura pro sociální začleňování jako inovační aktér politiky sociálního začleňování“, registrační číslo projektu: CZ.03.3.X/0.0/0.0/15_018/0006191

ÚVODEM



Vážené čtenářky,
vážení čtenáři,

koncem května proběhla závěrečná konference našeho projektu, který jsme realizovali od roku 2020.

Byl zaměřen na prosazování proaktivních, evidence-based přístupů k tvorbě politik sociálního začleňování na všech úrovních veřejné správy (tj. rozhodnutí činěná na základě průkazných dat) a vytvoření a sdílení infrastruktury a kapacit pro jejich návrh a vyhodnocování.

Vedle řady dílčích výstupů a nových aktivit našich partnerů, o kterých jsme informovali v minulých číslech tohoto newsletteru, nebo podnětů pro další aktivity Agentury v rámci MMR, jsme v rámci projektu získali řadu praktických zkušeností s navazováním spolupráce s novými partnery, vytvářením analýz a jejich využíváním při tvorbě politik či s následným prosazováním praktické realizace těchto návrhů. Tyto zkušenosti se pokoušíme zachytit a předat k dalšímu využití v právě dokončované „Metodice pro inovační aktéry v politikách sociálního začleňování“. —>

Tyto zkušenosti bychom nezískali bez spolupráce s partnery projektu — městem Chomutovem a kraji Karlovarským, Královéhradeckým, Libereckým a Olomouckým. Během závěrečné konference jim za toto úsilí poděkovala vrchní ředitelka sekce veřejného investování, výstavby a sociálního začleňování MMR Leona Gergelová Šteigrová. Zároveň ocenila průběh projektu, který byl v podstatě laboratoří na tvorbu politik (policy lab) a přiblížil se dobrým praktikám v zahraničí.

Principy tvorby politiky založené na důkazech byly opakovaně popsány jak obecně, tak na konkrétních příkladech. Koncept cyklu evidence-based politiky i jeho podobnost s projektovým cyklem využívaným v managementu pomáhá vytvářet srozumitelný a logický postup pro řešení různorodých problémů. Analýza situace a problémů je prvním krokem k řešení, po kterém následuje návrh politiky a její implementace. Evaluace realizované intervence umožňuje zhodnotit, zda výsledek odpovídá stanoveným cílům, popřípadě průběžně reagovat na problémy a odlišnosti, které se během realizace politiky objevují.

I přes srozumitelnost základního konceptu se evidence-based politika v praxi setkává s celou řadou problémů a překážek. Když pomíneme dlouhodobě diskutovaný nedostatek kapacit na přípravu těchto politik, problémem může být již samotné zajištění vzájemné provázanosti jednotlivých kroků — analýzy, návrhu, implementace a evaluace. Jinými slovy, podaří se sice popsat nějakou situaci a osvětlit její příčiny a souvislosti, ale přijaté řešení (politika) již těmto analýzám neodpovídá (např. se zaměří na méně podstatné příčiny), nebo je její uvádění do praxe nedůsledné (např. se zavede jen část nových aktivit), takže nakonec nedojde k žádoucí pozitivní změně.

Za úspěšnou může být považována pouze taková strategie (návrh, analýza), která je implementována v praxi. Možnost praktické implementace návrhů za místně specifických podmínek v daném čase je proto klíčovým vstupem při přípravě veřejných politik. Nejde tedy o vymyšlení nejlepší obecné politiky, ale o prosazení nejvhodnějšího řešení pro konkrétní problém, jeho souvislosti a s ohledem na možnosti osob a institucí, které budou politiku vypracovávat. Praktický popis cesty, jak z analytických podkladů vznikne —→

dobrá politika, jejíž cíle a priority skutečně řeší hlavní zjištěné problémy, a která je v praxi reálně zaváděna a tedy změnila jednání aktérů, již nemůže být univerzální. Je specifický jak tématem (věcným obsahem politiky), tak místem (státem, regionem, obcí), ve kterém příprava politiky probíhá.

Specifičnost a v podstatě nepřenositelnost podmínek, ve kterých příprava, vyjednávání a zavádění veřejných politik (nejen) sociálního začleňování probíhá, však neznamená, že nejde docházet ke stejným či podobným výsledkům — pouze k nim mohou vést odlišné, různě dlouhé a různě náročné cesty. Ve shodě s dlouhodobým důrazem Agentury na partnerství a spolupráci bylo jedním z cílů projektu vytvořit „generativní produkční síť“ osob z různých institucí a s odlišnými expertízami, v jejichž vzájemné interakci budou vznikat nové podněty, myšlenky a politiky sociálního začleňování. V průběhu realizace projektu se ukázalo, že způsob spolupráce realizačního týmu a partnerů odpovídá konceptu policy laboratory (též policy lab). Členové projektového týmu (formálně zařazeného jako jedno z oddělení odboru Agentury pro sociální začleňování) v úzké provázanosti s kontaktními osobami partnerského města a kraje a dalšími aktéry působícími na jejich území, a také s dalšími experty z Agentury, veřejné správy, neziskového sektoru i akademické obce spoluvytvářeli návrh (design) politik sociálního začleňování.

Jak na závěrečné konferenci uvedl ředitel Agentury Martin Šimáček, inovace dosažené v končícím projektu by se měly stát standardem řešení sociálního vyloučení. Zkušenosti policy labu ukazují, že to je možné, i když to nebude jednoduché. Rád se společně s Vámi budu v různých rolích na této práci podílet.

Roman Matoušek

Z PROJEKTU

- 6 Z EVALUACE KONČÍCÍHO PROJEKTU
- 7 ZÁVĚREČNÁ KONFERENCE A WORKSHOP K DLUHOVÉ PROBLEMATICE
- 8 PŘEHLED PLAKÁTŮ

Z PROJEKTU

aneb co se nám společnými silami v projektu podařilo a na čem jsme pracovali

Z EVALUACE KONČÍCÍHO PROJEKTU

Po celou dobu trvání projektu (od ledna 2020 do června 2023) jsme průběžně zjišťovali a vyhodnocovali, jak projekt ovlivňuje tvorbu opatření v oblasti sociálního začleňování a přispívá k řešení souvisejících potřeb partnerů (čtyř krajů a jednoho statutárního města) a dalších aktérů. Zásadními principy byla práce s daty — využívání evidence-based přístupu k tvorbě a realizaci opatření politik sociálního začleňování, a vytvoření tzv. „generativní produkční sítě“ (což bylo hlavním cílem projektu). Tyto dva principy se v projektu vzájemně prolínaly. V rámci sítě vytvořené z aktérů v územích a účastníků aktivit (workshopů a konferencí) vznikaly nové přístupy k tvorbě politik sociálního začleňování na základě využívání dat, které vyústily jednak do konkrétních strategických dokumentů, analýz a dalších materiálů, a jednak otevřely pole pro další šíření a replikaci těchto přístupů. Zároveň se nám podařilo pojmenovat největší bariéry, které brání aktérům sociálního začleňování tvořit a využívat evidence-based politiky. Těmito bariérami jsou: absence ucelené databáze ukazatelů —→

pro sledování problematiky sociálního začleňování, absence odpovídajícího softwarového řešení, nedostatek souvisejícího vzdělávání a chybějící analytické kapacity. Dále jsme zjistili, že chybí kapacity i na hlubší zpracování určitých témat, příp. implementaci výstupů a že efektivní cesty k řešení problematiky sociálního začleňování je nutné systematicky a investigativně hledat. Tyto potřeby aktérů představují leitmotiv v oblasti tvorby a řízení politik sociálního začleňování. Zmiňujeme je proto v doporučeních, která vyplývají z evaluace projektu. ✕



HLAVNÍM CÍLEM PROJEKTU BYLO VYTVOŘIT ZE SPOLUPRACUJÍCÍCH LIDÍ GENERATIVNÍ PRODUKČNÍ SÍŤ.

ZÁVĚREČNÁ KONFERENCE A WORKSHOP K DLUHOVÉ PROBLEMATICE

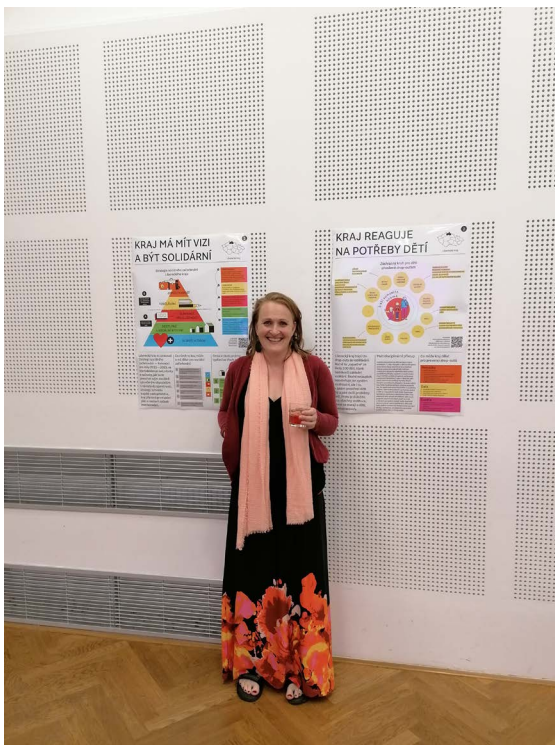
23. května se uskutečnila závěrečná konference projektu „ASZ jako inovační aktér politiky sociálního začleňování“. Akci formálně zahájila vrchní ředitelka sekce veřejného investování, výstavby a sociálního začleňování Leona Gergelová Šteigrová a ředitel Agentury Martin Šimáček. Společně poděkovali všem partnerům a týmu, který se na realizaci projektu podílel.



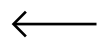
Následoval příspěvek Elin McCallum, zakladatelky a ředitelky NGO Bantani Education z Belgie. Hovořila o tom, jak přistupovat k práci s daty a co důsledná práce s daty může přinášet realizátorům aktivit, jejich donátorům a dalším stakeholderům.

Dále na konferenci vystoupila Debbie Jonker, která ve své prezentaci vysvětlila, jaké zásady používá obec Deventer (Nizozemsko) k tomu, aby zajišťovala co nejúčinnější a nejefektivnější dluhové poradenství. Na svůj příspěvek druhý den navázala workshopem, kde téma rozvinula do většího detailu.

Součástí konference byla tzv. poster session — výstava plakátů, pomocí kterých jsme účastníkům představili výstupy projektu. Jednotlivé plakáty si můžete projít na následujících stránkách nebo prohlédnout na našem webu. ✕



→
SOUČÁSTÍ KONFERENCE BYLA
TZV. POSTER SESSION



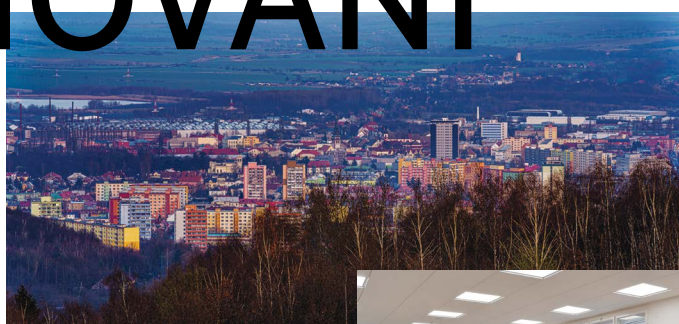
IVANA HRUBÁ BYLA KONTAKTNÍ OSOBOU PRO LIBERECKÝ KRAJ, KDE SE PODAŘILO PŘIPRAVIT STRATEGII SZ A PLÁN POMOCI DĚTEM OHROŽENÝM DROP-OUTEM ZE VZDĚLÁVÁNÍ.



AGENTURA PRO SOCIÁLNÍ ZAČLEŇOVÁNÍ JAKO INOVAČNÍ AKTÉR POLITIKY SOCIÁLNÍHO ZAČLEŇOVÁNÍ



PRŮBĚŽNÁ EVALUAČNÍ
ZPRÁVA PROJEKTU



Projekt, jehož cílem bylo vytvářet politiky sociálního začleňování založené na statistických a kvalitativních datech s využitím přístupu evidence-based policy a v úzké součinnosti s kraji a obcemi, probíhal mezi lety 2020 a 2023.





ZÁŘÍ 2022
WORKSHOP: PŘÍSTUP KE
ZDRAVOTNÍ PÉČI

ÚČASTNÍCI VE SKUPINÁCH
DISKUTOVALI O NEDOSTUPNOSTI
ZDRAVOTNÍ PÉČE, NEZDRAVÉM
BYDLENÍ A ZÁVISLOSTNÍM
CHOVÁNÍ.



KVĚTEN 2022
TRÍDENNÍ STUDIJNÍ
CESTA PO NIZOZEMSKU

NAVŠTÍVILI JSME MĚSTA
GRONINGEN, ZWOLLE,
DEVENTER A BRUMMEN,
KDE JSME VYSLECHLI
11 PREZENTACÍ
K TÉMATŮM
SOCIÁLNÍHO
ZAČLEŇOVÁNÍ.

USPOŘÁDALI JSME 38 SETKÁNÍ, SETKÁVALI JSME SE NAŽIVO I ONLINE.

Pro partnery a spolupracovníky projektu jsme zorganizovali vzdělávací, síťovací a diskusní akce, které trvaly dohromady 165 hodin. Uspořádali jsme také zahraniční stáž do Nizozemska.



DUBEN 2022
WORKSHOP: EVIDENCE-
BASED PŘÍSTUP
K POLITIKÁM SOCIÁLNÍHO
ZAČLEŇOVÁNÍ

NA PRVNÍM WORKSHOPU
Z CYKLU K PRÁCI S DATY ČASTO
ZAZNÁVALO, ŽE MONITORING
POTŘEBNOSTI ČI INTERVENČE JE
„HORKÝ BRAMBOR, KTERÉHO SE
NIKDO NECHCE UJMOUT.



LISTOPAD 2022
WORKSHOP: PRÁCE
S INFORMACEMI PŘI SOCIÁLNÍM
ZAČLEŇOVÁNÍ

V PRŮBĚHU ZÁVĚREČNÉHO
WORKSHOPU JSME SE
VRÁTILI K OTÁZCE VYUŽITÍ
DAT, ZEJMÉNA TĚCH
ADMINISTRATIVNÍCH.

PRO PARTNERY JSME PŘIPRAVILI 6 ANALYTICKÝCH A NÁVRHOVÝCH DOKUMENTŮ.

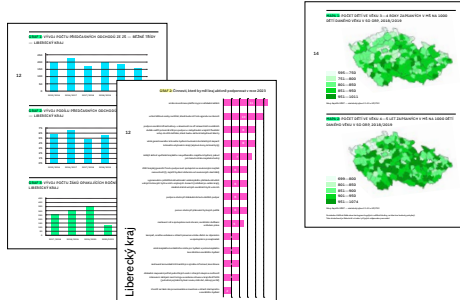
Na plné znění těchto dokumentů vedou QR kódy na plakátech k jednotlivým krajům. Zpracovali jsme také dvě evaluační zprávy projektu. Pro strategické dokumenty Libereckého a Karlovarského kraje jsme nechali udělat zjednodušenou verzi s infografikami.



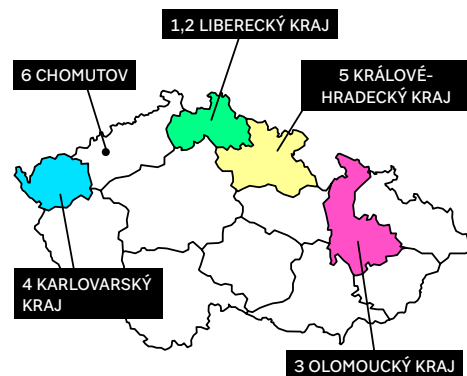
ZJEDNODUŠENÁ GRAFICKÁ VERZE
KARLOVARSKÉ STRATEGIE SOCIÁLNÍHO
ZAČLEŇOVÁNÍ ILUSTRUJE HLAVNÍ TÉMATA
A ZNÁZORŇUJE VYBRANÉ PRIORITY.

PRACOVALI JSME S KVANTITATIVNÍMI I KVALITATIVNÍMI DATY A DISKUTOVALI O TOM I S OSTATNÍMI.

Naše analytické a návrhové dokumenty stojí na datech (jsou evidence-based). K práci s informacemi jsme také uspořádali workshopový cyklus pro širokou odbornou veřejnost. Na šesti setkáních se účastníci formou přednášek i praktických cvičení seznámili s tím, jak lze pracovat s daty při řešení drop-outů ze vzdělávání, v politikách sociálního bydlení, v přístupu ke zdravotní péči a v komunikaci tématu sociálního začleňování. Zabývali jsme se také různými přístupy ke zkoumání sociálního vyloučení a učili jsme se využívat mapu rezidenční segregace.



ZÁZNAM PREZENTACÍ
A MATERIÁLY
Z WORKSHOPOVÉHO CYKLU



SPOLUPRACOVALI JSME SE 4 KRAJI A 1 STATUTÁRNÍM MĚSTEM.

Vytvořili jsme síť spolupracujících krajů, měst a institucí. Každý partner (kraj nebo město) byl v úzkém kontaktu s někým z našich expertů (analytiků a odborníků).

VDALI JSME 9 ČÍSEL INTERNETOVÉHO NEWSLETTERU INOVACÍ V SOCIÁLNÍM ZAČLEŇOVÁNÍ.

Ve zpravodaji INISZ jsme s tříměsíční periodicitou nabízeli informace o tom, co se v zapojených krajích daří realizovat, a zajímavosti z prostředí sociálního začleňování. Přínášeli jsme také zprávy z Agentury mimo rámec tohoto projektu.

ARCHIV
NEWSLETTERŮ



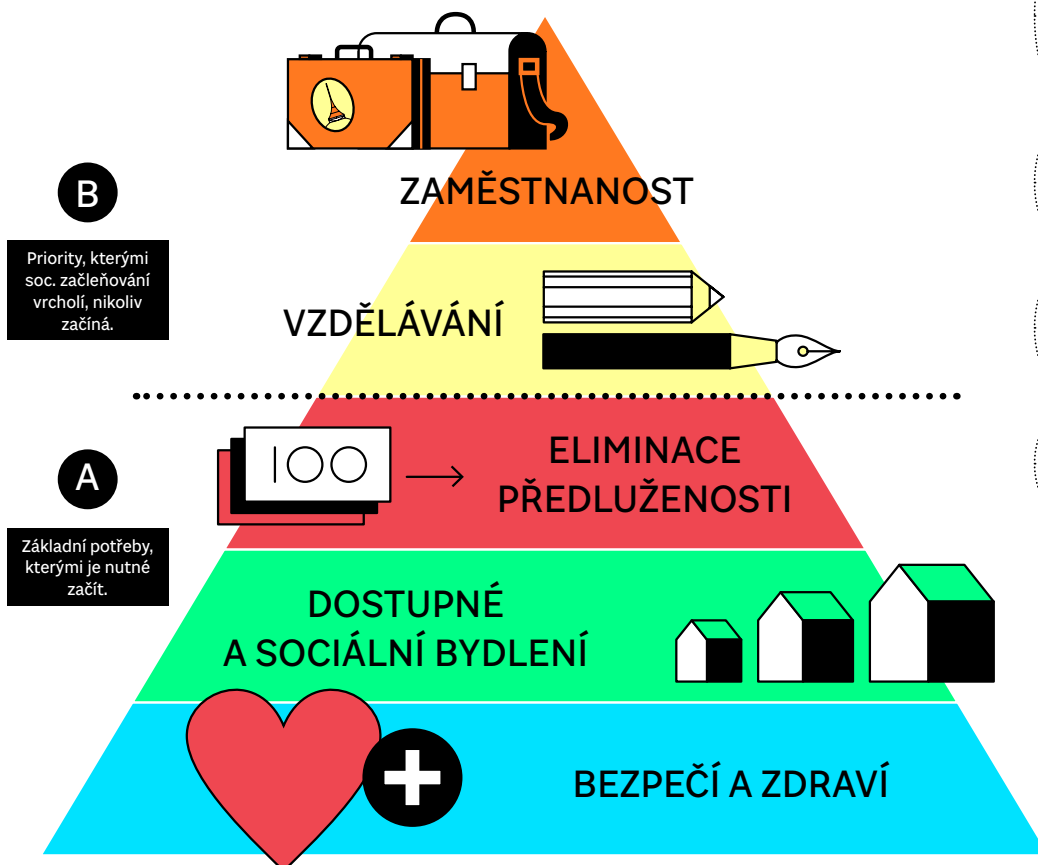
KRAJ MÁ MÍT VIZI A BÝT SOLIDÁRNÍ

1



Liberecký kraj

Strategie sociálního začleňování Libereckého kraje



- ZAMĚSTNANOST**
Všechny předchozí kroky směřují k hlavnímu cíli — aby se všichni, kterým v tom nebrání zdravotní stav, věk, péče o blízké nebo jiné závažné důvody, uplatnili na trhu práce a cítili se ve společnosti užiteční.
- VZDĚLÁVÁNÍ**
Dalším krokem je vzdělávání a kvalifikace. Pro kvalifikované lidi je snazší najít si práci a příjmy z ní budou vyšší.
- ELIMINACE PŘEDLUŽENOSTI**
Pro cestu ven ze sociálního vyloučení je nezbytné ihned řešit dluhy a exekuce a podporovat finanční gramotnost.
- DOSTUPNÉ A SOCIÁLNÍ BYDLENÍ**
Bez důstojného bydlení se málokdo někam pohne.
- BEZPEČÍ A ZDRAVÍ**
Základem je bezpečné prostředí a zázemí. Lidé musí mít možnost a prostředky dovolat se svých práv a pomoci. Škola nebo pracoviště pro ně musejí být bezpečnými místy. Potřebují také mít zajištěnu zdravotní péči či kompenzační pomůcky.

STRATEGIE
SOCIÁLNÍHO
ZAČLEŇOVÁNÍ
LIBERECKÉHO
KRAJE 2021+



Liberecký kraj si zpracoval Strategii sociálního začleňování — koncepci pro roky 2021—2025, ve které deklaruje své priority a způsoby, jak bude pomáhat svým sociálně vyloučeným obyvatelům v návratu do společnosti. Strategii schválilo krajské zastupitelstvo, kraj připravil první akční plán a nastavil způsob monitorování.

Co všechno kraj může a má dělat pro sociální začleňování

- Zajišťovat efektivní síť sociálních služeb, která navazuje na strategii a politiku SZ.
 - Podporovat a rozvíjet komunitní práci a dobrovolnictví.
 - Organizovat krajské platformy.
 - Provozovat kampaně, osvětu a vzdělávací programy.
 - Rozvíjet kompetence podpůrných osob.
 - Komunikovat téma SZ a nezapomínat na dobré PR.
- + Monitorovat a vyhodnocovat, jak je Strategie SZ naplňována.



Cesta k dostupnému bydlení ve třech krocích

- 1** Podpora dostupnosti bydlení a rozšiřování bytového fondu
- 2** Koordinace aktérů v oblasti sociálního bydlení
- 3** Podpora zabydlování a prevence ztráty bydlení

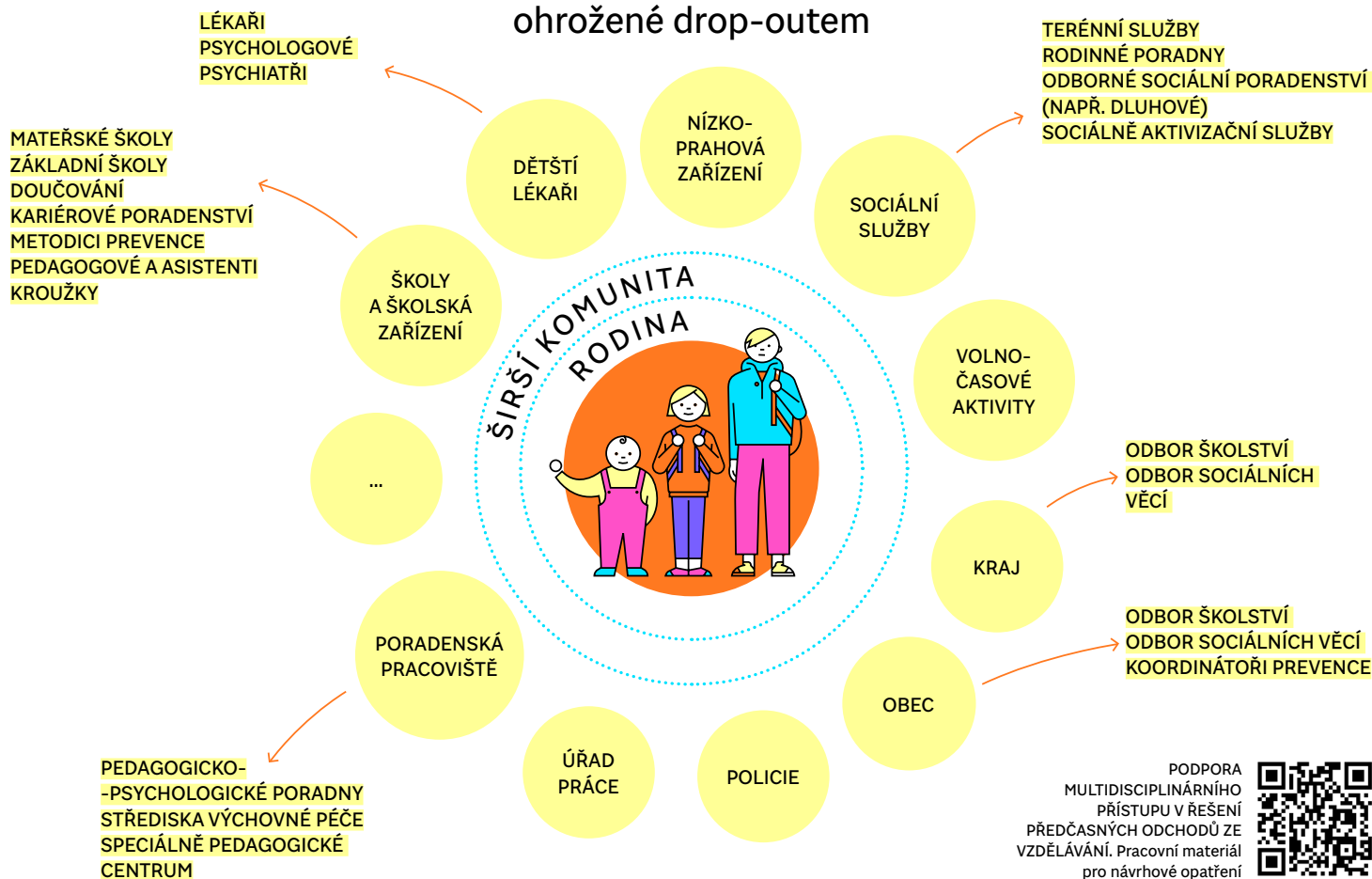
KRAJ REAGUJE NA POTŘEBY DĚTÍ

2



Liberecký kraj

Záchranný kruh pro děti ohrožené drop-outem



Liberecký kraj trápí tzv. drop-outy ze vzdělávání. Ročně tu „vypadne“ ze školy 200 dětí, které nedokončí základní vzdělání. Školní neúspěch neovlivňuje jen systém vzdělávání, ale i to, v jakém prostředí děti žijí a jaké další problémy řeší. Proto je důležité, aby všechny instituce, které se starají o děti, spolupracovaly.

Multidisciplinární přístup

V centru pozornosti je dítě se všemi svými potřebami. Ti, kdo mají péči o děti ve své gesci, spolu komunikují, koordinují se a doplňují. Taková spolupráce pak přináší rodinám v obtížných situacích neefektivnější pomoc. Osvědčené příklady najdeme v sociální práci (např. OSPOD pořádá případové konference s externími facilitátory) nebo v lékařské péči (např. nemocnice svolávají konsilia lékařů různých specializací k případům týraných dětí). Kraj může multidisciplinární přístup podpořit tím, že zajistí spolupráci školského a sociálního odboru. Také může podpořit spolupráci aktérů v ORP. A v neposlední řadě může financovat facilitátory platform a konferencí. Kdo chce efektivně řešit situaci ohrožených dětí, musí podpořit součinnost všech, kteří se o ně z různých perspektiv starají. Vedle škol tvoří záchranný kruh kolem potřebných dětí celá řada dalších institucí od pediatriků přes sociální služby, neziskovky, poradenská pracoviště a policii až po obce a úřady práce.

Co může kraj dělat pro prevenci drop-outů

Metodika

- > metodická podpora
- > rozvoj platform
- > podpora koordinátorů a facilitátorů pro ORP
- > výměna zkušeností a příkladů dobré praxe
- > společné hledání řešení
- > zapojení širokého okruhu odborníků
- > podpora preventivních programů

Data

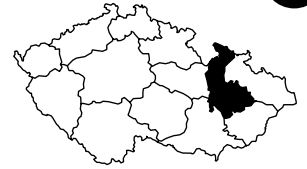
- > mapování potřeb k plánování sítě
- > vyhodnocování intervencí
- > identifikace souvisejících problémů (např. bydlení, dávky, doprava)

Osvěta

- > zvyšování povědomí o tzv. drop-outech
- > informování o přínosech multidisciplinárního přístupu
- > informování o programech prevence a aktivit na podporu dítěte a rodiny

KRAJ MŮŽE POMÁHAT ZE ZADLUŽENÍ

3



Olomoucký kraj

+ DALŠÍ

Příležitostně jsou k setkáním platformy zváni další aktéři, kteří se tématu dluhového poradenství věnují, např. zástupci bank.

AGENTURA PRO SOCIÁLNÍ ZAČLEŇOVÁNÍ

ASZ provedla dotazníkové šetření „Intervence v oblasti předlužení klientů sociálních služeb a dluhových poraden v Olomouckém kraji“ a zpracovala analýzu s návrhy, jak může kraj svým obyvatelům pomáhat zadlužení řešit.

NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT

NPI pomáhá kraji s naplňováním akčních plánů rozvoje vzdělávání, jejichž součástí je mj. zvyšovat kvalifikaci učitelů pro výuku finanční gramotnosti v MŠ, ZŠ a SŠ.

Platforma pro sociální začleňování



KRAJSKÝ ÚŘAD

Krajský úřad organizuje setkání platformy. Postupně se ukázalo, že platforma se nemá specializovat jen na dluhové poradenství, ale věnovat se celkově sociálnímu začleňování.

NNO

V Olomouckém kraji působí řada NNO, které pomáhají lidem řešit exekuce a další obtížné situace.

PODPORA DLUHOVÉHO PORADENSTVÍ Z KRAJSKÉ ÚROVNĚ. Návrhové podklady pro spolupráci s Olomouckým krajem



Olomoucký kraj ví, že zadlužení jeho obyvatel je palčivé téma a že pomoc může mít i jiné podoby než jen dluhové poradenství v sociálních službách. Na základě analýzy ASZ kraj sestavil Platformu pro SZ, kde se schází různí aktéři z této oblasti. V MHD běží kampaň o možnostech oddlužení a funguje web se seznamem důvěryhodných poraden.

Kraj pomáhá lidem z dluhů

Sítování a spolupráce s dalšími aktéry

- > kulaté stoly
- > platforma
- > zodpovědné vymáhání pohledávek
- > podpora mzdových účetních a podniků

Preventivní aktivity

- > vzdělávání pro pedagogy v oblasti finanční gramotnosti
- > workshopy pro SŠ a SOK k prevenci zadlužení
- > preventivní aktivity pro ZŠ v oblasti finanční gramotnosti a zadlužení

Kvalita a dostupnost služeb

- > vzdělávání
- > finanční podpora
- > informace o kvalitním dluhovém poradenství: www.krajpomaha.cz/pomoc-v-nouzi

Informační kampaň v MHD



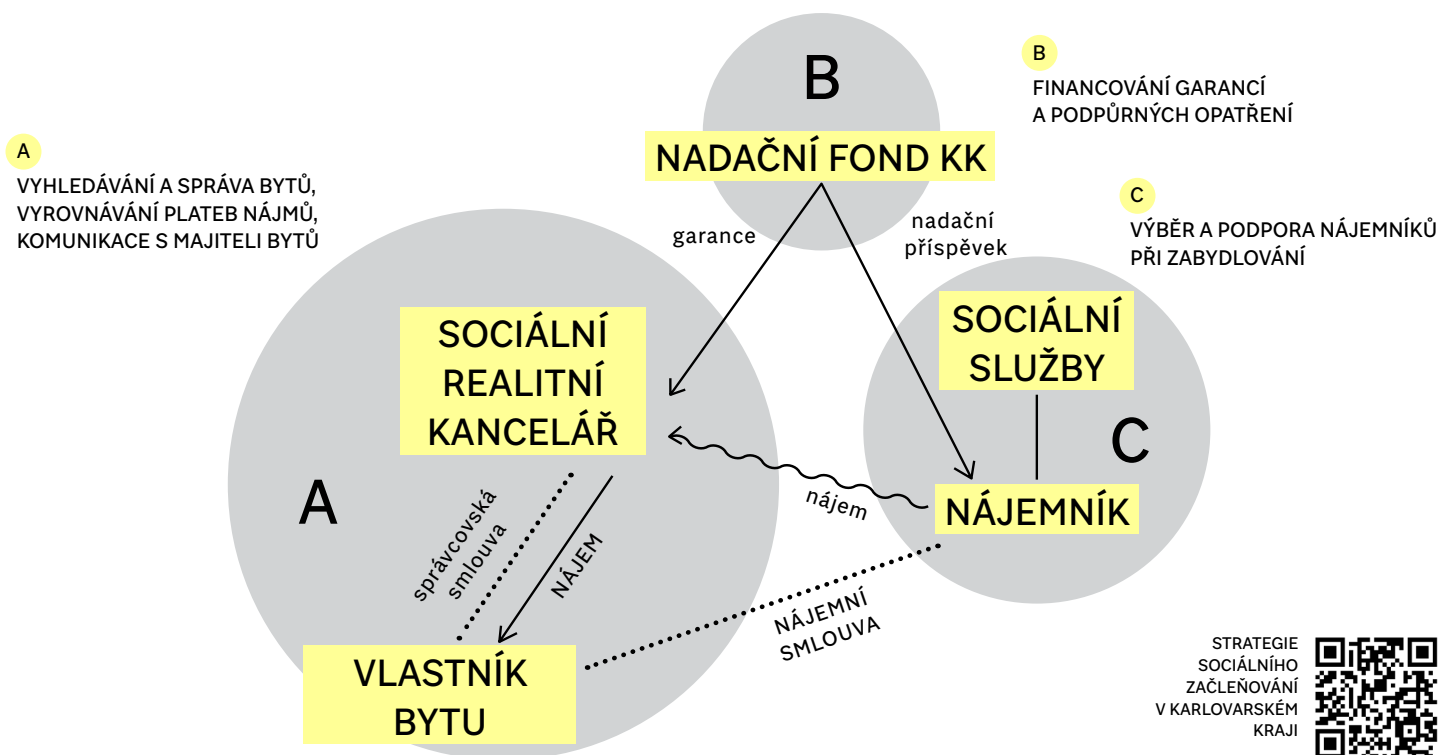
Kampaň v olomouckých linkových autobusech, kterou připravili zástupci kraje, Krajského informačního systému sociálních služeb (KISSOS) a členové Platformy pro SZ. Krajský úřad také chystá brožuru „Nebojte se říct si o pomoc“.

KRAJ DOKÁŽE SOCIÁLNĚ ZAČLEŇOVAT



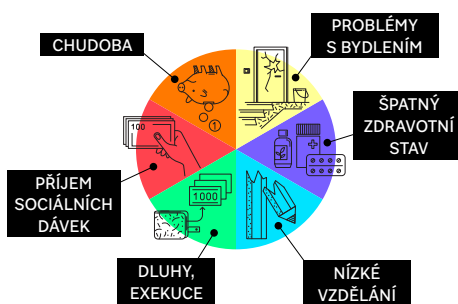
Karlovarský kraj

Krajský model garantovaného bydlení



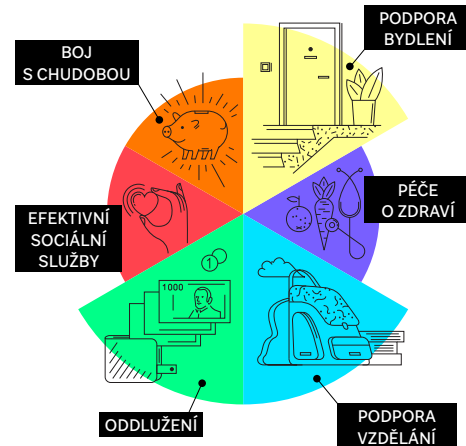
Karlovarskému kraji se potvrdilo, že když vezme zodpovědnost do vlastních rukou, dokáže svým obyvatelům pomáhat ven ze začarovaného kruhu sociálního vyloučení. Má schválenou Strategii SZ, z tematických oblastí si vybral tři priority a detailně rozpracoval krajský model garantovaného bydlení.

Co je sociální vyloučení



Potíže v jedné z oblastí přivádí lidi do rizikové situace. Při znevýhodnění ve více oblastech lidé nejsou schopni soc. soudržnosti s ostatními, protože řešení vlastních problémů a neustálé rozhodování o prioritách jim zabere většinu dne. Nemají čas, ani prostředky na obč. aktivity. Dlouhodobý stres má vliv jejich na celkové zdraví. Soc. vyloučení se často předává z rodičů na děti. Zejm. nízké vzdělání rodičů ovlivňuje vzdělávací dráhu dětí, které pak ze vzdělávání předčasně odchází a často nedokončí ani ZŠ.

Jaké má kraj priority



Kraj zajišťuje dostupné a sociální bydlení. Pomáhá ohroženým dětem projít co nejdál vzdělávacím systémem. Poskytuje obcím metodickou pomoc v práci se zadluženými občany. Usiluje o zrušení dětských exekucí a učí mladé lidi finanční gramotnosti.

BYDLENÍ JAKO EXPLICITNÍ AGENDA KRAJE

5



Královéhradecký kraj

Obce a ostatní aktéři bydlení

Kraj vnímá otázku dostupnosti bydlení jako naléhavé téma současnosti. Snaží se uskutečňovat státní politiku bydlení a podporovat obce v naplňování jejich potřeb. Ve spolupráci s CIRI a ASZ se zabýval možnostmi spolupráce nejen s obcemi, ale i s dalšími subjekty, které by mohly ke zlepšení situace přispět. Přijímal jejich podněty a konzultoval je s partnery. Ozřejmily se tak role, které může kraj v oblasti bydlení naplňovat. Obce projevily zájem zejména o metodickou pomoc s přípravou investičních záměrů a zabezpečení jejich financování, o technické poradenství a obecnou koordinační činnost. Kraj se zabýval též rolí přímého účastníka procesu výstavby a provozovatele budov.

Vláda ČR

Kraj řeší problémy obcí vyplývající z nízkých limitů podpory de minimis, které neodpovídají současným ekonomickým podmínkám a některým obcím tak blokují přístup k veřejným prostředkům. Královéhradecký kraj ve spolupráci s ASZ připravil návrh řešení pro Asociaci krajů ČR, která jej předložila Vládě ČR.

Role kraje v oblasti bydlení

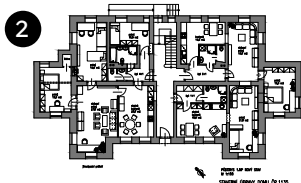


Finanční zdroje na podporu investic

Jednou z rolí, které mohou kraje v podpoře bydlení plnit, je pomoc obcím a ostatním aktérům se zabezpečením financování investičních projektů. Z jednání s obcemi vyplynulo, že některé podmínky aktuálních programů na podporu bydlení příjemcům podpory nevyhovují. ASZ tuto zpětnou vazbu zpracovala a postoupila Státnímu fondu podpory investic. Fond následně přizval ASZ k přípravě nových dotačních úvěrových programů na podporu nájemního bydlení. Koncept programů byl projednáván v širokém spektru potenciálních příjemců a při jejich optimalizaci fond uplatnil zkušenosti, náměty a připomínky též obcí Královéhradeckého kraje.

Evropská investiční banka

Kraj ve spolupráci s ASZ zjišťuje rozsah projektů dostupného bydlení v obcích, které by mohl podpořit v jednáních o nízkouročných úvěrech s Evropskou investiční bankou.



PŘÍNOSY SOCIÁLNÍHO BYDLENÍ PRO OBCE. Studie Agentury pro sociální začleňování



Královéhradecký kraj se zabýval dostupným a sociálním bydlením. Hlavními tématy bylo hodnotit stav a možnosti nevyužívaných nemovitostí na území kraje pro řešení současné bytové krize, definovat role kraje v bytové politice, a pomáhat obcím a státu v přípravě investičních záměrů a s jejich financováním.

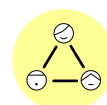
Využití nevyužívané

- 1 Rychnov n. Kněžnou, býv. administrativní budova; pův. majetek kraje převeden na obec se záměrem rekonstrukce na bytový dům
- 2 Nové Město n. Metují, býv. provozní budova, výřez objemové studie ASZ; majetek kraje, dočasně využíváno pro přechodné ubytování
- 3 Opočno, areál SŠ, SOŠ a ZŠ; majetek kraje, zpracovává se územní studie pro využití areálu v širších souvislostech

Ve vlastnictví obcí, krajů, státu a podnikajících i nepodnikajících právnických a fyzických osob se vyskytuje nevyužívaný nemovitý majetek vhodný pro dostupné bydlení. Jedná se o objekty rozličných funkcí včetně prázdných bytů. Kraj má přímý vliv na svůj majetek a nepřímo může k oživení nemovitostí motivovat i jiné subjekty.

Přínosy sociálního bydlení pro obce

Ve spolupráci s obcemi mj. v Královéhradeckém kraji, které poskytují sociální bydlení, připravila ASZ „argumentář“, který ukazuje hlavní výhody této praxe. Z praktických zkušeností obcí a z evaluačních zpráv projektů sociálního bydlení vyplynuly tyto přínosy:



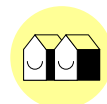
EFEKTIVNĚJŠÍ SOCIÁLNÍ PRÁCE



ZNOVUSJEDNOCENÍ RODIN



LEPŠÍ PODMÍNKY PRO ZDRAVÝ VÝVOJ DĚTÍ



PODPORA DOBRÝCH SOUSEDSKÝCH VZTAHŮ

MĚSTO OMEZUJÍCÍ OBCHOD S CHUDOBOU

6



Chomutov

Podpora malého rozsahu (de minimis)

Město Chomutov v průběhu posledních let opakovaně upozorňovalo na nevyhovující nízké limity tzv. podpory malého rozsahu (de minimis). ASZ tuto problematiku akcentovala v jednání s Královéhradeckým krajem jako omezující faktor rozšiřování bytového fondu, což vedlo k návrhu řešení, který Asociace krajů ČR předložila k projednání Vládě ČR. Podstatou návrhu je navýšit limity podpory malého rozsahu stanovené nařízením č. 1407/2013 z 200 tis. eur na 500 tis. eur, resp. nařízením č. 360/2012 z 500 tis. eur na 1 200 tis. eur v případě služeb obecného hospodářského zájmu.

Bezdotkatková zóna

Chomutov je jedním z mnoha měst, které přijalo opatření obecné povahy vyhlášení oblasti se zvýšeným výskytem nežádoucích sociálních jevů jako tzv. bezdotkatkovou zónu. Chomutovská bezdotkatková zóna byla vyhlášena v roce 2018 a zrušena v roce 2021 změnou zákona na základě rozhodnutí ústavního soudu. Ohledně významu a dopadů bezdotkatkových zón existovalo pestré spektrum názorů zakládajících se hlavně na pocitech a dojmech. ASZ proto ve spolupráci s městem pořídila vyhodnocení chomutovské bezdotkatkové zóny, analýza se opírá o charakteristické údaje a porovnávatelny stavu před a po zavedení bezdotkatkové zóny.



Výkupy sociálních bytů

Chomutov od roku 2019 systematicky s podporou IROP vykupuje byty pro osoby s vazbou na sociální práci poskytovanou magistrátem v rámci projektu OPZ a OPZ+. Město se touto praxí snaží omezovat obchod s chudobou, podporovat starousedlíky a zabezpečovat bydlení pro potřebné.

Centové mapy

Jako závažný problém při konfrontaci obchodu s chudobou Chomutov identifikoval absenci cenových map. Informoval o této problematice aktéry na dostupných správních úrovních. ASZ upozornění města reflektovala a na základě analýzy cenových map spravovaných na MMR v letech 2005–2011 vytvořila návrh jejich tvorby a fungování a předložila jej k využití vedení MMR a pracovní skupině vedené Ministerstvem financí.

ZAVEDENÍ BEZDOTKATKOVÝCH
ZÓN V CHOMUTOVĚ:
VYHODNOCENÍ EFEKTŮ.
Případová studie



Statutární město Chomutov spravuje cca 1 700 (9 %) bytů v bytových domech, spolupracuje s ostatními vlastníky a systematicky se věnuje dostupnému bydlení. Setkává se při tom se záležitostmi nad svou působnost, které iniciativně řeší s orgány veřejné správy, pro něž je zdrojem důležitých informací a inovací.

Monitoring vlastnictví

Znalost vlastnických vztahů k bytovému fondu je jedním z předpokladů validní bytové politiky obcí. Vážným problémem chomutovských sídlišť se staly negativní sociální jevy provázející počínající sjednocování vlastnických vztahů privatizovaného bytového fondu. Hlavními problémy bylo neplnění závazků vůči SVJ, migrace osob bez vztahu k místu a vážná narušování soužití. K pomoci s jejich řešením bylo město přizváno bohužel až v kritické fázi, kdy už šlo jen odstraňovat následky předchozích selhání. Ukázalo se, že pro prevenci obdobných situací je žádoucí znalost potenciálně rizikových adres indikovaných mírou kumulace vlastnictví bytů. Město ve spolupráci s ASZ proto provedlo podrobnou analýzu několika sídlišť v rozsahu více než 500 č.p. (cca 12 tis. bytů). Analýza ukázala, že v tomto rozsahu bytového fondu se sjednocování vlastnictví týká více než 700 bytů (6 %) v držení cca 40 fyzických a 20 právnických osob (nad rámec bytů přímo či nepřímo ovládaných městem a byt. družstvy).

Kategorizace byt. fondu

Společným jmenovatelem zmíněných negativních sociálních jevů je tzv. obchod s chudobou. Jedním z jeho spouštěčů byla možnost volné tvorby cen nájemného bez vazby na kvalitu poskytovaných služeb pronajímatelů bytů. Nájemné nelze regulovat, ale je možno podle kvalitativních ukazatelů poukázat na cenové charakteristiky v místě obvyklé — ve vztahu k ostatním lokalitám ve městě a i jiným obcím a regionům. Chomutov uvažuje o modelu městské smluvní kategorizace bytového fondu, který by projednal se zástupci nájemců a pronajímatelů. Návrh modelu je vztážen k výši nájemného. Širokou paletu bytového fondu zařazuje do tzv. „základní“ kategorie (cca 80 % bytů v byt. domech). Další dvě kategorie zohledňují významnější odchylky. Kategorie „snížená“ reflektuje umístění v lokalitě se zhoršenou kvalitou veřejného prostoru a bytu. Kategorie „zvýšená“ obsahuje modernizované domy a byty v lokalitách bez snížené kvality veřejného prostoru. Obě tyto kategorie obsahují cca 10 % bytů.

JAK INSTITUCE ROZUMĚJÍ SOCIÁLNÍMU VYLOUČENÍ?

Sekundární analýza kvalitativních dat



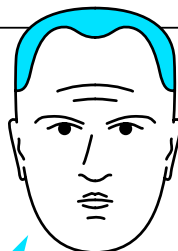
MÁ PRÁCE V URČITÉ INSTITUCI VLIV NA TO, JAK JEJÍ ZÁSTUPCI PŘEMÝŠLÍ A MLUVÍ O SOCIÁLNÍM VYLOUČENÍ, SOCIÁLNĚ VYLOUČENÝCH LIDECH A SOCIÁLNĚ VYLOUČENÝCH LOKALITÁCH?



*

MARKĚTA DOBROVOLNÁ, NNO

Když chceme klienty podpořit, musíme brát v úvahu specifika romské kultury.



*

JAN HRDINA, POLICISTA

Je tady spousta Romů, kteří se chovají slušně. Ale jsou některé rodiny, kde se nikdy nepracovalo, a ty vychovávají další generace k tomu, aby jen vyseďávaly před domem a bavily se dlouho do noci. Policie pak řeší občanské soužití, protože to ty pracující občany provokuje.



*

JITKA POKORNÁ, OSPOD

V některých rodinách, se kterými pracuji, nepovažují za nutné mít teplé oblečení. Tak jim trochu pomáháme.



*

**DANA MOUDRÁ
ŘEDITELKA ZŠ**

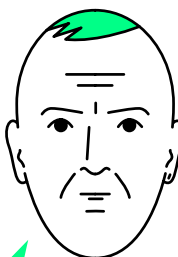
Nemám ráda nálepkování. Děti z těch rodin jsou moc šikovné.



*

MARCELA RADOVÁ, ÚŘAD PRÁCE

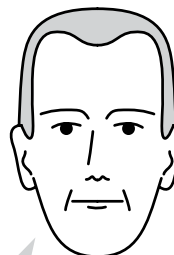
Jestli se ti lidé mají začlenit, tak na tom musíme pracovat všichni společně. My využíváme k pomoci různé nástroje, ale nemůžeme někoho nutit, když nechce sám pro sebe něco udělat.



*

RICHARD BOHÁČ, PRONAJÍMATEL

Ty romské rodiny jinak nikdo nevezme. Ale jako musí se to vyplácet, jinak bych to nedělal.



*

KAREL MOCNÝ, KOMUNÁLNÍ POLITIK

Pokud ten, kdo opravdu chce vytáhnout, si pomoci váží a nebere to jako zkratku, tak ten člověk si šanci určitě zaslouží. Musí si uvědomit hodnotu toho, co mu to město dává.

Do sociálního začleňování vstupuje řada institucí. Lidé, kteří v nich působí, jsou s cílovou skupinou často v přímém kontaktu. V pilotní sekundární analýze výzkumných rozhovorů nás zajímá, jak tito aktéři o cílové skupině uvažují, jak ji označují, jak definují její charakteristiky a co považují za příčiny a možná řešení sociálního vyloučení.

Porozumění perspektivám a nastavení rolí v procesu změny

Dosavadní zjištění

Ukazuje se, že pracovní zařazení v jednotlivých institucích determinuje slovník a způsoby přemýšlení o cílové skupině, příčinách sociálního vyloučení i představy o řešení problémů.

Doporučení

Při prosazování změn je potřeba porozumět jednotlivým perspektivám a motivacím. K tomu nám může jako vodítko posloužit instituce, ve které daní aktéři působí. Každý aktér by pak měl v procesu změny hrát roli, která je v souladu s jeho viděním světa. Role jednotlivých aktérů by se přitom měly vzájemně synergicky doplňovat.

* Uvedené výroky jsou ilustrační a osoby jsou smyšlené, jakákoliv podobnost s reálnými postavami je čistě náhodná. Citace představují stereotypní postoje zjištěné pilotní sekundární analýzou rozhovorů s institucionálními aktéry.

Zdrojem pro analýzu jsou kvalitativní rozhovory, které pořizují výzkumníci ASZ při terénních šetřeních.

PODROBNĚJŠÍ
INFORMACE
O DATABÁZI
KVALITATIVNÍCH
DAT A SEKUNDÁRNÍ
ANALÝZE



SPOLUPRÁCE S LIBERECKÝM KRAJEM

IVANA HRUBÁ

+420 720 950 066

IVANA.HRUBA@MMR.CZ

SPOLUPRÁCE S OLOMOUCKÝM KRAJEM

VERONIKA ŽÁKOVÁ

+420 775 096 716

VERONIKA.ZAKOVA@MMR.CZ

SPOLUPRÁCE S KRÁLOVÉHRADECKÝM KRAJEM A CHOMUTOVEM

PAVEL VERMACH

PAVEL.VERMACH@MMR.CZ

SPOLUPRÁCE S KARLOVARSKÝM KRAJEM

DANIEL VALIŠ

+ 420 737 862 181

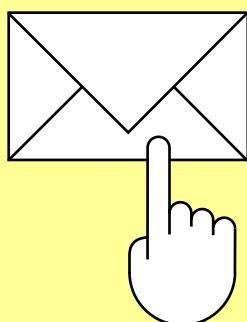
DANIEL.VALIS@MMR.CZ

NEWSLETTER A AKCE PROJEKTU

ELIŠKA BUOČIKOVÁ

+420 704 646 249

ELISKA.BUOCIKOVA@MMR.CZ



ARCHIV VYDANÝCH NEWSLETTERŮ:

WWW.SOCIALNI-ZACLENOVANI.CZ

/INISZ